

Otázka: Základy metafyziky mravů

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): František Filous

*Základy Metafyziky Mravů
Immanuel Kant*

Autor: František Filous

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou seminární práci vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze podklady (literaturu, internetové zdroje atd.) uvedené v seznamu použitých zdrojů.

Poděkování

*Děkuji mému strýci **Vítu Pokornému** za obětavou pomoc a podnětné připomínky,*

kteřé mi během práce poskytoval/a.

OBSAH

Úvod

- 1** Přechod od prostého mravního rozumového poznání k poznání filozofickému
- 2** Přechod od populární mravní filosofie k metafyzice mravů
- 3** Přechod od metafyziky mravů ke kritice čistého praktického rozumu

Úvod

Má seminární práce se bude věnovat knize známého pruského/německého osvícenského filozofa Immanuela Kanta. Kniha se zabývá mravními zákony a morálními hodnotami, Kant ve svém jazyce poukazuje na to, co je správné, jak by se naše chování mělo ubírat, aby se neočerňovala naše morálka. Jako hlavními nástroji nám k tomu slouží náš zdravý rozum a dobrá vůle, což jsou dva aspekty navzájem se ovlivňující. Autor rád užívá archaismů, což není nic divného s ohledem na to, že žil v 18. století. Také se zde autor zabývá problematikou duševní a světskou, vysvětluje co je to imperativ a jaké druhy imperativů rozlišujeme. Kniha je poměrně krátká, ale vše vynahrazuje složitostí a občasnou nejasností některých výrazů, tudíž dá zabrat i těm nejnáročnějším čtenářům, což já rozhodně nejsem a měl jsem s ní velké problémy. Autor je prostě etik jako vystřižený a to nám v knize dokáže. Předmluva byla velice zdouhavá a z větší části neměla se zbytkem knihy žádnou spojitost, proto jsem se rozhodl ji ze seminární práce vyřadit. Pár vět jsem z knihy ale vybral. Kant zde vysvětluje, že vše co závisí na nějaké zkušenosti je takzvaně empirické, a tím pádem logika nevychází z empirie, jelikož při logickém myšlení se nespolehneme na naši zkušenost, ale sami musíme docílit výsledku užitím vlastní logiky.

Více k autorovi

Narodil se roku 1724 a zemřel 1804, po celý tento čas žil ve svém rodném Kaliningradu (Královcí), kde studoval univerzitu a také sepsal svá nejslavnější filozofická díla. Vedle své knihy také proslul různými knihami zvanými Kritiky (čistého rozumu atd.). Všechno jsou to empirická filozofická díla, určující směrnice ubírání našeho chování apod. Nebyl to ale jen zadumaný filozof, byl proslulý v místním baru svými vtipnými historkami a umem hazardu, obzvláště vynikal při hraní karet. Jeho otec byl velice plodný, měl 8 sourozenců, z nichž se dožila dospělosti jen polovina. Stal se také později rektorem místní univerzity, konkrétně na fakultě metafyziky. Zemřel stářím v r. 1804, o 150 let později komunisté jeho hrob vyrabovali a zničili. Hrob byl později na jeho počest obnoven spolu s několika pomníky.

1 Přejít od prostého mravního rozumového poznání k poznání filozofickému

V první kapitole jsou velice důležité dva pojmy: Dobrá vůle a rozum, tyto „smysly“ používáme proto, abychom mohli konat. Jednání má potom mravní hodnotu, pouze ale je-li to jednání bezúčelné, jednáme z místa nic od svého jednání neočekáváme, nejdeme za žádným účelem. Jednání za nějakým účelem autor nazývá jako „jednání v souladu s povinností“. Aby naše jednání bylo mravně v pořádku, nesmí souviset s dvěma věcmi: náklonností a žádostivostí, což jsou nejspíš Kantova nejoblíbenější slova, jelikož se objevují snad na každé druhé stránce knihy, až z toho jde hlava kolem. Abychom se cítili dobře, měli se dobře, k tomu nám stačí pouze přirozený instinkt. Čím rozsáhlejší ale máme rozum, tím více potřebujeme. Rozum naše chtění násobí a rozvíjí, chtění vědět, chtění cítit atd.

Kant také rozděluje lidský charakter na talenty ducha (rozvaha, úsudek) a dary štěstí (sláva, moc, bohatství, um). Dobrá vůle je důležitá, protože charakter může mít i své zlé stránky, s dobrou vůlí ale člověk vždy jedná morálně správně.

„Člověk by měl jednat tak, aby se jeho maxima mohla stát obecným zákonem“. Tuto pasáž jsem pochopil tak, že by člověk vždy měl jednat tak, aby jeho jednání inspirovalo a nutilo jednat tak i ostatní, protože takové chování je správné.

2 Přejchod od populární morální filozofie k metafyzice mravů

Nejprve si rozeberme takzvané úsudky neboli imperativy, také pokyny rozumu.

Tyto imperativy se dělí na hypotetický a kategorický. Hypotetický imperativ říká, že jednáme abychom něčeho docílili, tedy za účelem. Kategorický imperativ je pravý opak hypotetického, tedy jednáme bezúčelně, ničeho nechcem tímto chováním a konáním dosáhnout. Bez tohoto imperativu by nejspíš nemohla existovat čistá dobrá vůle. Důležitá je také autonomie vůle, každý má svou vlastní vůli a je nucen jí ve správných okamžicích správně používat.

Kategorický imperativ také poukazuje na rovnost všech živých bytostí

Máme tři úsudky (imperativy) donucování. Pravidla zručnosti, rady chytrosti a příkazy mravnosti.

Pravidla zručnosti, tedy dělám to v čem jsem nadaný a co mi jde.

Rady chytrosti, jsou to rady jak dosáhnout blaženosti a cítit se dobře.

Příkazy mravnosti, příkazují nám jak se správně, aby to bylo morálně správné.

Člověk by měl jednat podle toho jak to uzákonila příroda a jak si to příroda vyžaduje (přírodní zákonitost). Nejdůležitější je ctít zákony, pak je morální hodnota našeho chování na vrcholu.

Neřídíme se empirií, tedy něčím, co záleží na zkušenostech. Takové jednání nemusí být nutně spjato s dobrou vůlí, a nemusí být mravně korektní. Poté si zde autor pohrá se slovním spojením „říše účelů“. Mezi členy této říše patří rozumné bytosti, které jsou zákonodárné, ale také sami těmto zákonům naslouchají a řídí se podle nich. Všichni zúčastnění této říše mají stejné povinnosti, a to řídit se pomocí autonomní dobré vůle. Kant tuto říši přirovnává i k říši přírodní, ta má ale stanovená pravidla odjakživa, říše účelů si pravidla stanovuje sama pomocí vůle každého ze členů. A jak Kant definuje morálku? “vztah jednání k autonomii vůle, to znamená k možnému obecnému zákonodárství prostřednictvím jejích maxim (mravních zásad).” Plníte-li své povinnosti a dáváte tím příklad k obecným zákonům, pak jste pro Kanta osoba, ke které by jistě mnohý zaslouženě vzhlížel.

3 Poslední krok od metafyziky mravů ke kritice čistého praktického rozumu

Bez svobody vůle bychom nemohli rozumně jednat tak, aby naše jednání bylo dobré.

Svoboda je jen v našich hlavách a není možné jí nijak doložit, je to idea rozumu. Rozum sám sebe chápe jako původce svých zásad, je zakladatel všech zásad, jinak by ho ovlivňovaly okolní dopady. Umění se chovat, tedy mravnost by měla platit pro všechny rozumem vybavené jedince.

Smyslový svět opět souvisí s žádostivostí a náklonností, konám zde se zásady cítit se dobře, naopak svět rozvažování závisí na nejvyšším principu mravnosti. Tyto světy nelze oddělit, i když se navzájem nesnesou, tak spolu fungují. My lidé jsme součástí obou těchto světů.

Člověk poznává pouze za pomoci empirie, podle Kanta není schopen rozeznat ani sebe samého.

Závěr, názor

Kant psal knihu jakožto zákony chování. Vše co v ní stojí nás k něčemu nutí, k něčemu nabádá, ať už k lepšímu chování, nebo alespoň k zamyšlení se nad sebe samými. Bohužel podle mého názoru svět jak si ho on vysnil ani zdaleka nevypadá, a většina lidí se chová k ostatním spíš v naprostém nesouladu s nejvyšším mravním principem a Kantovými morálními a mravními zásadami. Škoda, možná, kdyby si knihu přečetl každý a každý se nad ní pozastavil a zamyslel svět by dnes vypadal jinak než samé války a hrůzy. Lidí s dobrou vůlí na světě stále ubývá, snad jen doufat, že se jednou něco stane a svět se vydá správnou cestou. Dle mého názoru by bylo dobré knihu přepsat do dnešní podoby, aby se lépe četla, některé pasáže jsou opravdu člověku, který nemá dostatečnou slovní zásobu v tomto oboru, nečitelné. Knihu bych nejspíš nedoporučoval, právě kvůli jazyku jakým je psaná, vybírat pak z ní pasáže pro seminární práce je víc než nadlidský úkol a něco je nutné si několikrát přečíst a překládat (můj případ). Na druhou stranu pro člověka, který se o problematiku zajímá, je to určitě přínosná literatura a mohl by si jí přečíst.

Závěr

Seznam použitých zdrojů

- http://www.teksty.wz.cz/kant-zaklady_metafyziky_mravu/kant-zmm.html
- <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant